

„Niebieska

Karta” to dokument, w którym odpowiednie organy stwierdzają wystąpienie przemocy w rodzinie, oceniają zagrożenie dalszą przemocą i dokumentują wszystkie incydenty, co w przyszłości może być dowodem w sprawie sądowej. Jednocześnie „Niebieska Karta” jest narzędziem prewencyjnym służącym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Kiedy mówimy o przemocy?

[Przemoc w rodzinie](#) to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Jak stanowi ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [...], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Kto może założyć „Niebieską Kartę”?

Założenie „Niebieskiej karty” czy też interwencja w jej ramach nie wymagają zgody rodziny dotkniętej przemocą ani osoby doświadczającej przemocy. Jej założenie jest swego rodzaju komunikatem dla odpowiednich jednostek pomocy społecznej, że w danej rodzinie dochodzi do aktów przemocy.

Szczegółowe wytyczne dotyczące samego jej zakładania są uregulowane w rozporządzeniu do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). Stanowi ona, że procedura „Niebieskie Karty” obejmuje: „ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w

rodzinie.”

A zatem procedurę mogą wszcząć:

- Pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- Przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Funkcjonariusz Policji;
- Przedstawiciel ochrony zdrowia, tj. osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny;
- Przedstawiciel oświaty.

Karta jest zapisem informacji zgromadzonych przez przedstawicieli tych służb podczas wykonywania swoich obowiązków. Jednocześnie założenie „Niebieskiej Karty” czy też jej uzupełnienie nie równa się złożeniu do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Jednak odpowiednie zapisy mogą zostać wykorzystane jako dowód w toczącym się procesie, jeśli taki będzie miał miejsce.

Procedura „Niebieskie Karty”

Założenie „Niebieskiej Karty” rozpoczyna się w momencie wypełnienia przez uprawniony podmiot formularza „Niebieska Karta-A”. Powinno to nastąpić w obecności osoby, która doświadczyła przemocy. Jeżeli przebywa w domu, w którym ma miejsce interwencja Policji, wówczas „Niebieską kartę” zakłada funkcjonariusz. Jeśli jednak została ona przewieziona do szpitala na skutek urazu, a podejrzeniem jest akt przemocy, wówczas formularz A wypełnia pracownik medyczny.

Drugim z wypełnianych formularzy jest „Niebieska Karta-B”, który otrzymuje osoba doświadczająca przemocy. Jeżeli jest to dziecko, wówczas formularz B otrzymuje rodzic, opiekun prawny lub faktyczny czy też osoba, która zgłosiła stosowanie przemocy wobec dziecka. W dokumencie są zawarte informacje przydatne osobie pokrzywdzonej – definicja przemocy, lista praw człowieka oraz lista miejsc, w których może szukać pomocy i wsparcia.

Jeśli oboje rodzice stosują przemoc wobec dziecka, przepisy stanowią, że wówczas formularz B pozostaje u rozpoczynającego procedurę do czasu rozstrzygnięcia sytuacji dziecka.

Przepisy precyzują również kwestie prowadzenia rozmów z osobą doświadczającą przemocy. Mają być prowadzone w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo, po to, by osoba pokrzywdzona mogła szczerze opowiedzieć o sytuacji, w jakiej się znalazła. Jeżeli pokrzywdzonym jest

dziecko, rozmowy prowadzi się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej, czyli np. dziadków, pradziadków oraz rodzeństwa. A jeśli to możliwe – również psychologa.

Wypełnianie formularzy A i B odbywa się niemal jednocześnie. O ile formularz B „zostaje” z osobą pokrzywdzoną, o tyle formularzowi A nadaje się dalszy bieg. Ma on być przekazany (niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od jego wypełnienia, czyli wszczęcia procedury) przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego lub odpowiedniej grupy roboczej. Podczas posiedzenia jej członków wypełniany jest formularz „Niebieska Karta-C”. Na to spotkanie zostaje zaproszona osoba, w stosunku do której była stosowana przemoc. Dotyczy to jednak tylko dorosłych, dzieci nie uczestniczą w spotkaniach grup roboczych. Oczywiście to prawo, a nie obowiązek osoby pokrzywdzonej. Jej nieobecność nie wstrzymuje prac zespołu.

„Niebieską Kartę-D” wypełnia zespół w obecności sprawcy przemocy, który zostaje wezwany na posiedzenie.

Wszystkie te działania są podejmowane w celu znalezienia odpowiedniej strategii pomocy rodzinie. Sprawa jest analizowana, następnie zespół przygotowuje plan pomocy i go realizuje. Po wyeliminowaniu problemu przemocy w rodzinie procedura „Niebieskie Karty” się kończy. Decyzję taką podejmują pracownicy służb działających w ramach zespołu, na podstawie obserwacji własnych, wywiadu środowiskowego i po sprawdzeniu sytuacji rodzinnej w ramach działań podejmowanych w zakresie swoich kompetencji.

Skala problemu

Statystyki obrazujące skalę procedur związanych z „Niebieską Kartą” są niepełne. Od 2012 roku w zestawieniach pojawiają się jedynie procedury podjęte wyłącznie przez Policję. W roku 2012 ogólna liczba ofiar zgłoszonych w procedurze „Niebieskiej Karty” wynosiła blisko 77 tysięcy. Rok później o tysiąc osób więcej. W roku 2014 było to już 105 tysięcy. Od tego czasu spada – w 2018 roku liczba ofiar przemocy wyniosła 88 tysięcy. Podobnie jest w przypadku osób małoletnich. W 2012 były to 19 172 zgłoszenia, w 2014 – 21 tysięcy ofiar. Od tego momentu, podobnie jak w przypadku dorosłych, jest widoczny stopniowy spadek liczby małoletnich ofiar przemocy zgłaszanych w procedurze „Niebieskie Karty”. W ubiegłym roku według policyjnych statystyk 12 tys. osób nieletnich padło ofiarą przemocy w rodzinie.

Źródła:

<http://www.niebieskalinia.info/index.php/zadania-sluzb/59-rozporzadzenie-w-sprawie-procedury-niebieskie-karty-komentarz>

<http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/137709,Sprawozdania-z-realizacji-procedury-quotNiebieskie-Kartyquot.html>

<http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzynie.html>

<https://www.infor.pl/prawo/pomoc-spoeczna/przemoc-w-rodzinie/254357,Czym-jest-Niebieska-Karta.html>

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty. Komentarz”
Ośrodek Informacji Prawnej Grzegorz Wrona, Rzeszów 2011

Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych
ustaw z dnia 10 czerwca 2010r. Dziennik Ustaw z dnia 10 lipca 2010r Nr 125 poz. 842

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury
„Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Dziennik Ustaw z dnia 3
października 2011 r. Nr 209, poz. 1245